

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"1- 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunun 21. maddesinin 4. fıkrasının üçüncü cümlesindeki (30 gün içinde) ibaresi yönünden:

Anayasanın 2. maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti diğer nitelikleri yanında sosyal hukuk devletidir. Sosyal hukuk devleti kişilerin huzur, refah ve mutluluk içerisinde yaşamalarını güvence altına alan, çalışma hayatını geliştirip, ekonomik ve mali önlemler almak suretiyle çalışanları koruyan, kişilerin insan onuruna uygun yaşam sürebilmeleri için gerekli bütün olanakları sağlayan, gelirin adil ve hakça dağıtılması ve paylaşılması için gerekli önlemleri alıp, kişilerin sosyal güvenlik haklarını sağlayan ve bugüne ve istikbale ilişkin ümit ve beklentilerine uygun şekilde sosyal adaleti gözetken devlettir. Çağdaş ve uygar devlet anlayışında sosyal hukuk devleti ilkelerinin azami olarak hayata geçirilmesi ve bunun için tüm kural ve kurumların tesisiyle idamesi ve bu yolla kişilerin refah, huzur ve mutluluğa yönelik müşterek en yüksek menfaatlerini sağlamak amaçtır.

Anayasanın 49. maddesine göre ise çalışanları ve işsizleri koruyup desteklemek, onların hayat seviyesini yükseltmek, işsizliği önlemek ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri almak devletin görevidir. Bu hüküm somut olarak sosyal devlet ilkesinin çalışanlara ve çalışma yaşamına yönelik yansımasıdır.

İptale konu kanuni düzenlemede özelleştirme uygulamaları sebebiyle işini kaybeden işçiler için diğer hakları ve yeni bir iş bulmalarına yönelik hizmetler yanında işsizlik kaybı tazminatı öngörülmüştür. Bu hüküm sosyal hukuk devleti ilkesinin bir sonucu olarak kanunda yer almıştır. Ne var ki kanun koyucu işsizlik kaybı tazminatına hak kazanan kişilerin bu tazminattan ve hizmetlerden yararlanabilmeleri için otuz gün gibi bir başvuru süresi öngörmüş ve başvuruyu zorunlu kılmıştır. Buradaki sürenin bir hak düşürücü süre olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre bu süre içerisinde kuruma başvurmayanlar bu tazminat ve hizmet talep etme hakkını kaybetmektedir. Hak düşürücü süre maddi hakkı ortadan kaldıran niteliği ile resen gözetilir ve herhangi bir sebeple durması, kesilmesi ya da ihya edilmesi ve bu sebeple de Anayasanın 40/2. maddesi işletilerek süresinde yapılamayan başvurunun süresinde kabul edilmesi mümkün değildir.

Anayasanın sosyal hukuk devleti ilkesi ve bunun somut yansıması niteliğindeki çalışma hak ve ödevine ilişkin hükümleri devletin kendiliğinden herhangi bir başvuru olmaksızın yerine getirmesi gereken yükümlülüklerdendir. Nitekim kanun koyucu işsizlik kaybı tazminatı öngörürken bu yönde ne bir başvuru ne de istek sonucunda hareket etmiş, sosyal devlet ilkesinin gereği olarak bu düzenlemeyi yapmıştır. Özelleştirme uygulamaları sonucu işini kaybeden işçilerin bu duruma düşmelerinde ne kendilerinin ne de işverenlerin bir kusuru ya da fiili vardır. Doğrudan yasama ve giderek idari tasarrufa dayalı olarak iş akitleri sona erdirilmiştir. Kamusal bir tasarrufla işini kaybeden işçi için öngörülen işsizlik tazminatının ödenmesi için ayrıca bir hak düşürücü süre mahiyetinde başvuru süresinin öngörülmesi sosyal devlet ilkesi gereğince çalışanlara tanınmış olan haklarının kısıtlanması sonucunu doğurur. Başka bir deyişle kanun koyucunun düzenleme yaparken sosyal devlet ilkesinin gereği olarak öngördüğü işsizlik kaybı tazminatının somut olarak ödenmesi ve hizmet verilmesi hususunda hak düşürücü süre mahiyetinde bir süre öngörmesi bu hakkın özünü ve kullanılmasını önleyici mahiyettedir.

Bu durumda hükümde geçen (30 gün içinde) ibaresi Anayasanın 2. ve 49. maddelerine aykırı durmaktadır.

2- 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunun 21. maddesinin 5. fıkrasının birinci cümlesi yönünden:

Bu hükümle işsizlik tazminatına hak kazananlardan akdin sona erdiği tarih itibarıyla yaşlılık aylığına hak kazanmış durumda olanlara tazminat ödenmeyeceği hükme bağlanmaktadır. Buna göre yaşlılık aylığına hak kazanmış durumda olanlarla kazanmamış durumda olanlar arasında farklı bir hukuki düzenleme söz konusudur.

Anayasanın 10. maddesine göre herkes kanun önünde eşittir.

Yüksek mahkemenin bu konudaki yerleşmiş karar ve içtihatlarına göre bu ilkenin eylemli değil, hukuksal eşitliği öngördüğü, aynı durumda bulunan kişilerin kanunla aynı işleme tabi tutulmasını sağlamayı amaçladığı, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmeyeceği, durum ve konumlarındaki özellikler sebebiyle kişi veya kişiler hakkında değişik hukuki düzenlemelerin gerekliliği karşısında aynı hukuksal durumdakilerin aynı farklı durumdakilerin farklı kurallara bağlı tutulmasının bu ilkenin ihlali sonucunu doğurmayacağı kabul edilmektedir.

Ancak bütün insanların bazı noktalarda birbirine benzedikleri, bazı noktalarda birbirlerinden ayrıldıkları; doğal, sosyal ve hukuki bakımdan bir sürü farklılıklarının ve ayrılıklarının bulunduğu gerçektir. İnsanların farklı ve ayrı noktalarına ağırlık verilerek yorum yapılırsa farklı sonuçlara, ortak ve benzer noktalara ağırlık verilerek yorum yapılırsa farklı sonuçlara ulaşılır. Eşitlik ilkesi aslında birbirine benzemeyen ve farklı olan kişilerin kanun önünde eşitliğinin sağlanmasına yöneliktir. Bu sebeple kişilerin aynı düzenleme karşısındaki benzer ve ortak yönlerine bakılması gerekir.

Somut olayda yaşlılık aylığına hak kazanmış durumda olanlarla bu durumda olmayanların bundan başka ayrıldıkları bir nokta yoktur. Ayrıldıkları noktaya bakılırsa düzenlemenin ilk bakışta Anayasanın eşitlik ilkesine aykırı olmadığı ileri sürülebilir. Ancak kamusal tasarrufun amaç ve konusu yönünden aynı durumdadırlar. Her iki grup da özelleştirme kapsamına alınan işyerinde çalışan durumunda olup, her iki grup da kamusal bir tasarrufla işini kaybetmiştir. Kanun koyucunun yaşlılık aylığına hak kazanmış olanların en azından yaşlılık aylığı alacaklarından hareketle bu şekilde düzenleme yaptığı anlaşılmaktadır. Oysa yaşlı bir kişinin diğerlerine göre iş bulma ümidi ve olanağının daha az ve daha zor olduğu açıktır. Yaşlılık aylığının çalışılan dönemde elde edilen ücretten düşük olduğu da bir gerçektir. Öte yandan yaşlılık aylığı devlet tarafından karşılıksız yapılan bir yardım değil, hizmet süresi boyunca işçi ve işveren tarafından ödenen primlerin karşılığıdır. Yaşlılık aylığına hak kazanmış olanların hizmet süresi diğerlerine göre daha çoktur. Nitekim aynı fıkra tazminatın hizmet süresine göre arttırılacağı öngörülmüştür.

Bu durumda yaşlılık aylığına hak kazanmış olanların farklı hukuki işleme tabi tutulması eşitlik ilkesine aykırı durmaktadır.

SONUÇ VE İSTEM : Yukarıda açıklanan sebeplerle;

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunun;

Esas Sayısı : 2014/73

Karar Sayısı : 2014/98

21. maddesinin 4. fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan (30 gün içinde) ibaresinin,

21. maddesinin 5. fıkrasının birinci cümlesinin,

Anayasaya aykırı olduğunun tespiti ile iptaline karar verilmesi arz ve talep olunur.""